

אור הפרשה

י"ל ע"י מוסדות אור דוד בראשות הר"ג דניאל זר שליט"א

ב' כסליו תשפ"ג • גליון 238 • פרשת תולדות

זמני שבת קודש

רבנו תם	מוצאי שבת	הדלקת נרות	תל אביב
17:38	17:15	16:15	תל אביב
17:43	17:19	16:14	ירושלים
17:36	17:12	16:12	חיפה

שבת שלום ומבורך!

העלון טעון גניזה

הרה"ג דניאל זר שליט"א
ראש הישיבה המוסדות

צלם אלוקים

לאדם יש צלם אלוקים ובידו לתקן ולהעביר כל גזירה רעה שיש עליו

אהבת חסד

אחד הנכסים היפים ביותר של העם היהודי, אחת המרגליות הזוהרות הנוצצות בכתר של כלנו, היא מידת החסד האהובה, המורשת בליבנו ועוברת בינינו מדור לדור. בכל העולם כולו, אין אומה, קבוצה או ציבור, שיש ביניהם כל כך הרבה עשיה למען הזולת, כל כך הרבה חסד אמיתי, חסד מזוקק לשם חסד.

בכל שכונה, בכל קרן רחוב ובכל בניין, נוכל למצוא גמ"ח שהוא עדות נאצלה על רצון להיטיב, לתרום, לתת ולהעניק מאמץ, כוחות, זמן וכסף, למען הזולת. נתקעת? זקוק למוצץ, למזון תינוקות, לתרופה, או לסיוע משפטי? צריך עזרה, עצה טובה, כלי הגשה או סירי ענק? - די מהר תמצא את אנשי החסד וחיוכם הנצחי הפרוש מאוזן לאוזן, עומדים הכן להקל, לסייע, לתמוך.

אם ניכנס לבית החולים או ניתקל ביהודי נזקק, מהר מאד נמצא את אנשי החסד. בחיוך עדין, בשליחות נחושה, בידיים טעונות ובלב רחב, רוצים ורוצים להקל את סבלו של הזולת, להקל מעליו את המשא, לסייע לו במסע ובהתמודדות שלפניו. חלוקת סלי מזון ואוכל מוכן, ביגוד מסובסד וריהוט יד שניה - הן מחזה נפוץ, חזון נפרץ במחוזותינו. כמעט כל אחד מאיתנו מתנדב במשהו, פועל למען משהו, מקדיש מזמנו, מוחותיו ומכספו למען אחיו הזקוקים לעזרתו. יופי של עם, אשרינו שזכינו!

זהו הלקן אותנו מלמד אותנו אברהם אבינו, בשבתו בפתח האוהל כחום היום. חולה, כאוב, מיוסר - אבל עיניו ממוקדות בחיפוש חסד, הוא תר אחר מישהו להכניס הביתה, בולש אחר מישהו הזקוק לעזרה. החום כבד, הכאב האישי שלו בשיאו - אך הוא ממוקד בנושא אחר לחלוטין - בעשיית חסד, בריבוי טוב עם הזולת, וכאבו האישי כמו נשכח מלבו, נדחק מפני מטרתו וייעודו האמיתיים - להיטיב לעוברי אורח, לגמול חסד עם המהלכים בחוצות. (הרב אשר קובלסקי)

והכל הסתדר בשעה טובה, לאחר חודש עושים בדיקות והרופאים לא מבינים, ילד חדש לגמרי. היא חזרה בתשובה וכך בעלה, הם עורכים שיעורי תורה בבית. לאחר כמה שנים הגיעה למשרד בחורה חרדית, מי את? אני שואל אותה, אני אחות של איילת היא עונה לי. גם את חזרת בתשובה? אחרי סיפור כזה אפשר שלא לחזור בתשובה!?

באה אשה מאור יהודה ועימה ילדה בת 3, הילדה בובה באוויר לא מדברת לא צוחקת, בקושי אוכלת. הרופאים אומרים שהיא אוטיסטית. אמרתי לה שזה לא נראה לי, ערכנו תיקון ובאמצע ימי התיקון הילדה כבר התחילה לדבר בבית, האמא כתבה לי מכתב והנה הוא לפניכם עם התמונה של הילדה, היא כותבת לי החזרת לנו את האור לחיים.

אני מוריד את העין הרע לפני הפידיון, ולכן יש בו תועלת, יש הרבה שעורכים תיקונים ולא מועיל, כי העין הרע מעכב. למה אני מספר את כל זה? ללמוד על הכוח של פדיון נפש, למי יש נפש? לאדם. אם יעשו לקון חולה פידיון נפש? יעזור? קופיקה בן צי"קה. רק לאדם שיש לו נשמה מועיל פידיון נפש.

עם ישראל מאמינים בני מאמינים, יודעים אנו את כוחו של האדם להתקרב לבורא יתברך, האדם הוא חלק אלוך ממעל! והם הכופרים ימ"ש רוצים לעשות את האדם לבהמה, שיהיה מגולגל בגשמיות כבהמה, **שלא יחשוב על ורחניות ועל ערכים, רק גשמיות וטומאה וריחוק מהקב"ה.** צריך להבין את זאת, מי הוא האדם ומה גדלה מאד מאד נשמתו, חלק אלוך ממעל, הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע!

לפני כחצי שנה במוצ"ש אני יושב במשרד, בחוץ יושבים מלא אנשים, נכנס אדם מכובד בחליפה מכובדת, מי כבודו אני שואל אותו, הוא אומר לי שהוא פרופסור בתל השומר, דרוז חרץ שמו. ומה הוא רוצה? הוא שמע סיפורים רבים על אנשים שלא הצליחו לרפא אותם, והם מצאו רפואה על ידי התיקונים, והוא מתעניין לדעת איך זה עובד? סיפרתי לו את הסיפור עם הילדה הכמעט אוטיסטית ועוד סיפורים, והוא היה בהלם, ואמר אינני מבין את זה זה. אבל אנחנו מאמינים בני מאמינים יודעים שיש לנו נשמה מלמעלה ואם הקב"ה הביא לנו בעיה באפשרותינו לתקן אותה. פדיון נפש זה אחד הדברים שמבטלים מעל האדם גזרות רעות, כמובן עם תשובה ושיפור המעשים. שבת שלום!

מתוך דרשתו השבועית של הר"ג דניאל זר שליט"א
המתקיימת בכל יום רביעי בשעה 22:00 בישיבת אור דוד

אלקים עשה את האדם ישר והמה ביקשו חשבונות רבים, מבקשים כל מיני תירוצים הזויים ומוזרים, ובלבד - שלא להיות חייב לבורא יתברך. אם יש בורא יש מלך, וצריך לשמוע בקולו. ואחת השטויות שכבר עליהם הקלח, ונדחתה גם באקדמיה ומגדלי השן, זו השטות של דרוין על התפתחות האדם מהקוף. רק הכופרים פה בארץ המחפשים חיים קלים עדיין מלמדים את זה. רק לאחרונה היה איזה מורה שהעז לפקפק בתורת האבולוציה, ואיזה עליהם עשו עלי.

תורתנו הקדושה אומרת: "וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה, ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה". ומתרגם אונקלוס **לרוח ממללא.** אין מציאות בעולם חיה מדברת, כח הדיבור, הרוח ממללא, יש רק לאדם, **כי יש לו נשמה.** תוכי הוא חקיין בלבד, לא מבין מה שאומר, הוא יודע להוציא קולות, קוף יודע לחקות, אבל בלי הבנה ושכל. אין חיה מדברת בכל העולם, למה? איך התפתח אדם מדבר מקוף שאינו מדבר!?

ועוד, ננסה להעלות קוף בסיאנס, הוא יענה לך? לאדם יש נשמה. כמו שאמר שלמה המלך, "מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה, ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ". לאדם יש נשמה.

אני מקבל קהל מעל שלושים שנה, אני עושה להם פדיון נפש, אנשים חולים הבריאו, נשים עקרות זכו להפקד כאן, אלף זוגות לכל הפחות, לפני שנתיים שלוש באה אשה מצ"ה 25 שנה לא היו לה ילדים, ולאחר חודש נפקדה בס"ד. אשה מחולקת 22 שנה היו בלי ילדים, ותוך שלושה חודשים מהתיקון נפקדו בשעה טובה. היתה אשה אחת שבע שנים לא היו לה ילדים, לאחר חודש מהתיקון היא מתקשרת אלי: כבוד הרב, שני דברים אני רוצה לומר לך, האחד, יש אצלי בשורות טובות. והשני, מלכתחילה לא רציתי לייאש את הרב, אבל עכשיו אני אגלה, שהרופא אמר לי את רואה את קף היד שלי? כשיגדלו לי שערות בכף היד יהיה לך ילדים. וזה חודש לאחר התיקון!

יש מקרים שהרופאים אומרים שהעוברים בעלי מומים, והרופאים מזהירים שצריך להפיל ח"ו, והתיקון מועיל והילד נולד בריא ושלם. היתה כאן אשה, שהיתה עובדת בטלוויזיה. היה לעובר בעיות קשות, הרופאים אומרים שליבו לא ישרוד את תהליך הלידה, וגם אם כן הוא ימות אח"כ. היא נדרשה להפיל, אמרתי לה נעשה תיקון חודש, יום ביום ברצף, היא לא רצתה לשמוע, חששה שיהיה ילד בעל מום, אמרתי לה בוא ננסה חודש,

ההקדשה השבועית

הוציאם הם אנום לתקיים
אלים עליון יצור המרשה
להצלתהם אז לעיני קדושתם?
התקשרו עכשיו: 05-04-200-01-01

לימינו
ידן היה בת הדס
יוסי בן הלן
צורי בן רחל
דייזה בת חוה

לשיח
בנימין בן חסיה
אלדד בן חוה
ספיר בת עליזה
לידך בת עליזה

לחובלתי
אסף בן חיה
רושין בן דיה
אלעד בן ענה
אלדד בן ירדנה

לעילי נשמות
שלמה בן גלן לזן
סילית בת חנה
חן בן חיה
שמעון בן ירלנדה
יואב בן חנה

הודאה ממתיקה את הגזירה

של ביתו, ועיניו התמלאו בדמעות. הבת פקחה את עיניה וחיוך קלוש על שפתיה. רבי נחום ורעייתו היו כחולמים. האמנם? האם הנס מתרחש מול עיניהם? הלא זו הבת שהרופאים חרצו את גורלה המר כבר לפני כמה ימים. אכן, היה זה נס של ממש. בתוך שעה קלה יצאה הבת מכלל סכנה, והתאוששה במהירות. כעבור שעות מספר, זמן קצר קודם כניסת השבת, נועצו הרופאים ביניהם והורו לרבי נחום ולרעייתו "קחו מכאן את בתכם הביתה, היא הולכת ומחלימה ובתוך זמן קצר תשוב לאיתנה. חבל שהיא תשהה כאן במהלך השבת מכיוון שהחיידקים והמחלות שבאווריר בית החולים עלולים לפגוע בה".

כמובן שלא היה קץ וגבול לאשרם של ההורים. הם לקחו את ביתם הביתה, ורבי נחום מיהר לבית הכנסת לתפילת ערבית של שבת קודש.

בשבו הביתה הסבו כל בני המשפחה לסעודה, ורבי נחום כמנהגו מידי שבת פתח את הספר הקדוש "באר מים חיים" והחל לקרוא.

מנהג של קבע עשה לו רבי נחום, שלא ללמוד מתוך הספר על הסדר, אלא לפתוח היכן שמזדמן ושם ללמוד, וגם הפעם עשה כן אלא שהפעם נותר נפעם ונגרש למראה עיניו.

השבוע, בו קרא רבי נחום, עסק בסוד העניין כיצד אפשר להמתיק את הדין לרחמים וכיצד אפשר להפוך את הגזירות הקשות לברכות טובות ונפלאות.

וכך מבאר ה"באר מים חיים".

כי הצדיקים המודים על כל דבר, גם על הדברים הרעים, מונעים את הרע מלגשת אליהם, וגם הדין הופך אצלם לרחמים.

רבי נחום היה המום למדי. הוא לא שיער לעצמו כי ימצא בתוך דברי ה"באר מים חיים" את סוד הנס שאירע היום לביתו.

הבין רבי נחום, כי אכן כן. על בתו יחידתו נגזר למות, וכמעט שנסתלקה מן העולם, אולם מכיון שהוא קיבל על עצמו את הדין באהבה, בשמחה, ובהודיה, ומכיון שהוא הבין את המסר שרצה הקדוש ברוך הוא להעביר לו, ממילא הומתק דינו והגזירה התבטלה וחלפה לה, ובדרך נס יצאה ביתו מכלל סכנה ושבה לאיתנה. (מתוך "חי בתודה" מאת הרב יעקב ישראל לוגאסי שליט"א).

וצרר בה חלות לחם משנה. ורגע לפני שיצא נטל סכין מן המגירה "אם אצטרך חס וחלילה לעשות קריעה, כמצוות בוראי, עלי להיות מוכן ומזומן לכך" הרהר בכאב עז.

צעד לו רבי נחום לבית החולים, נקי ורחוק, לבוש בבגדי השבת, בצרורו חלות לשבת וסכין לקריעה, והרהורי אהבת ה' החלו מציפים את ליבו.

"ריבונו של עולם", זלגו עיניו דמעות, "הלא מה רצונך ממני? שאדע כי הכל לטובה, הלא כן? ובכן הנה אני עומד לפניך, משבח ומפאר, מרומם ומנשא, ומכריזי קבל עם ועולם כי "אין עוד מלבדו".

"אבא שבשמים" מלמל רבי נחום לעצמו, תוך כדי בכי, "הלא כל רצוני לעשות רצונך, ובכן מקבל אני עלי באהבה את כל מה שתגזור. אין בי חלילה וחס לא תרעומת ולא טרונגיה, לא אי הבנה ולא הקפדה כל שהיא, את הכל אני מקבל עלי באהבה אמיתית וטהורה, ואני מודה ומשבח לך על כל נשימה ונשימה".

וכך צעד לו רבי נחום אל בית החולים, כשליבו הולך ומוצף ברגשות אהבה עזה וכמיהה אינסופית לקרבת בוראו.

הגיעו הדברים לידי כך, שליבו של רבי נחום התרוגן בקרבו מתוך קבלת דין שמים באהבה, עד כדי כך שהוא ביקש לצאת במחול של אהבת ה'.

ולפתע פתאום מצא את עצמו בשערי בית החולים. כמעט שנכנס, אך אז עצר את עצמו "איני יכול להיכנס כך, כשפני מחייכות, הלא הרופאים יחשבו שיצאתי מדעתך, וכי יש לך אדם בעולם שבתו יחידתו עומדת למות והוא צועד לו כשפניו מחייכות?"

מכיון שכך, חזר בו רבי נחום מכוונתו הראשונה, וגמר אומר לטייל מעט בחצר בית החולים עד שפניו ירצינו וכך יוכל להיכנס פנימה.

הניח רבי נחום את צרורו ובו החלות והסכין בפנינת החצר, והחל לצעוד בחצר בית החולים הלך ושוב הלך ושוב, כשהוא מחזק את עצמו בהרהורי אומנה וקבלת דין שמים באהבה.

והנה, בחלוף כמה דקות, נראתה בפתח בית החולים דמותו של הרופא הבכיר. הלה הבחין ככל הנראה ברבי נחום מבעד לחלון, ומיהר לצאת אליו.

"רבי נחום, רבי נחום", היה הרופא נרגש, "איני יודע כיצד להסביר זאת, אבל שינוי מפתיע חל במצבה של בתך, איני יודע, בא היכנס פנימה וראה זאת בעיניך".

רבי נחום מיהר בעקבותיו של הרופא אל מיטתה

סיפור ניסי מופלא התרחש עם אחד מגדולי ירושלים במאה הקודמת, רבי נחום ליברזון, תלמידו של הרבי הקדוש רבי משה דוד מטשורסקוב.

רבי נחום היה גדול בתורה ובמצוות, וילדים לא היו לו. במשך שנים רבות העתיר רבי נחום בתפילה ובתחינה לפני בורא עולם, שיחון אותו בזרע של קיימא. ואכן, לעת זקנותו נתקבלה תפילתו במרומים.

בת יחידה נולדה לו למזל טוב.

כמובן שרבי נחום ורעייתו השקיעו בביתם יחידתם את כל מאודם. הם גידלו אותה במסירות נפש על אדני התורה והיראה, וקיוו לראות ממנה נכדים ונכדות.

אלא, שכאשר הגיעה הבת לגיל שמונה עשרה, התרגשה צרה גדולה על ראשם של רבי נחום ורעייתו. הבת האהובה חלתה במחלה קשה במיוחד, ומצבה התדרדר במהירות. היא אושפזה בבית החולים, והרופאים שסבבו את מיטתה לא היו מבשרי טובות.

רבי נחום ואשתו קרעו את השמים בתפילות ורתחות, אולם דומה היה כי הגזירה כבר נגזרה. הבת היחידה הלכה ודעכה מיום ליום.

בעלי אמונה היו רבי נחום ורעייתו, והם לא אמרו נואש. ככל שמצבה של הבת הלך והחמיר, התמידו המה בתפילותיהם. אולם בבוקר של יום שישי אחר, הגיע שליח בהול לביתו של רבי נחום.

"הרופאים אומרים כי עליך להתייצב מיד בבית החולים, אלו הן שעותיה האחרונות של בתך", בישר בפנים חיזורות.

רבי נחום התבונן השליח ועיניו מלאו דמעות. בתוך תוכו ידע, כי הרגע הזה יגיע... אולם הוא חשק את שפתיו, ומחשבה חדה כתער פילחה את מוחו. הלא אם ילך לבית החולים ויתבשר בבשורה הרעה מכל, כבר לא יוכל לרחוץ במקווה לכבוד שבת קודש.

ומה יהיה על כבודה של השבת?

נמלך, אפוא, רבי נחום בדעתו, ונטל את המגבת ואת כלי הרחצה ופסע אל המקווה, לטבול לכבוד שבת. הוא טבל ולבו בכה בדממה, אך הוא כפה את תחושותיו והשתדל לכוון 'לכבוד שבת קודש, לכבוד שבת קודש'.

עלה רבי נחום מן המקווה, לבש את בגדי השבת הנקיים והחל לפסוע לכיוון בית החולים, לשהות במחיצתה של ביתו בשעותיה האחרונות. אך לפתע אמר לעצמו "ומה יהיה על חלות לחם משנה של שבת?"

לאלתר סב על עקביו ושב אל הבית, נטל מפית

"הרופאים אומרים כי עליך להתייצב מיד בבית החולים, אלו הן שעותיה האחרונות של בתך..."

הלכות קידוש של שבת

שאלה: מי שנתעבב בתפלתו, ולא הספיק לומר ויכולו שאחר העמידה עם הצבור, וכן המתפלל ביחידות האם צריך לומר את ה"ויכולו" שאומרים לאחר שמונה עשרה?

נאמר בגמרא (שבת קט"ז), כל המתפלל בליל שבת ואומר "ויכולו השמים והארץ", כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך במעשה בראשית. ושני מלאכי השרת המלווין לו לאדם מניחים ידיהם על ראשו, ואומרים לו "וסר עונך וחסאתך תכופר". (כי מי שיודע עדות לחבירו ואינו מעיד, נאמר עליו, "אם לא יגיד ונשא עונו". ואילו המתפלל ומעיד על מעשה בראשית ש"דבר ה' שמים נעשו", אין לו עון, ועליו נאמר וסר עונך וחסאתך תכופר. או משום שאמרו שכל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כאנוש מוחלים לו, שמי שחזר בתשובה באיסורי כריתות ומיתות בית דין, תשובה ויום הכיפורים תולין ויסורין ממרקין, ושמירת שבת מכפרת לגמרי ואין צריך יסורין).

וכתב מרן בשלחן ערוך (סי' רסח ס"ז) מהראשונים, (לאחר תפלת עמידה) חוזרים לומר "ויכולו" משום יום טוב שחל להיות בשבת שאין אומרים אותו בתפלה, וגם להוציא מי שאינו יודע, ואומרים אותו בקול רם ומועמד.

וכתבו הראשונים, שמה שנהגו לומר ג' פעמים "ויכולו", היינו בתוך תפלת שמונה עשרה, ולאחר התפלה, ובקידוש, משום שג' "אשר" יש בפרשת ויכולו, וג' "אשר" יש בתחלת פרשת פרה אדומה, ללמד ג' פעמים ויכולו, כפרה לכל עונותיו, וכאילו קיים את כל התורה כולה. (והרמזו בתבנית "אשר", כי האותיות שאחר תבנית "אשר" הם "שבת").

והטעם שיש לאומרו מועמד, כתבו הראשונים, לפי שבוהו אנו מעידים להקדוש ברוך הוא על מעשה בראשית, ודרשה הגמרא (שבועות ל:) ועמדו שני האנשים (דברים יט ז), אלו העדים שצריכין להעיד ביחד ומועמד.

ולפי זה כתבו חלק מהאחרונים שיחיד המתפלל אינו צריך לומר ויכולו, שאין עדות ליחיד, אלא אמרו כקורא בתורה. אמנם יש אומרים, שאין באמירת "ויכולו" עדות גמורה, שהרי אין עדות בלילה, ועוד, שהרי קטנים ונשים פסולים לעדות, וכיון שגם הם אומרים ויכולו ביחד עם הציבור, הרי הם חלק מהעדות של הצבור, ועדות שבטלה מקצתה בטלה כולה. ועיקר אמירתה מהטעמים שהזכרנו למעלה מהשלחן ערוך.

למעשה, מי שנתעבב בתפלתו, ולא הספיק לומר "ויכולו" שאחר העמידה עם הצבור, וכן מי שנאנס והתפלל ביחידות, יש אומרים שצריך שיאמר "ויכולו" עם אדם נוסף, ויש חולקים. וכן עיקר לדינא, שיכול לומר "ויכולו" לבדו, אך אם אפשר בקלות לאומרו בשנים, עדיף יותר, שבביל לחוש לדברי החולקים. (לקוט יוסף סי' רסח סעף ט-ה)

שאלה: המקדש מבעוד יום, לאחר שהתפלל ערבית של שבת מפלג המנחה, האם מותר לו להתחיל לאכול תוך חצי שעה מצאת הכוכבים?

כתוב בגמרא (ברכות ד), חכמים עשו סייג לדבריהם, כדי שלא יהא אדם בא מן השדה בערב ואומר, אלך לביתי ואוכל קימעא ואשתה קימעא ואישן קימעא ואח"כ אקרא ק"ש ואתפלל וחוטפתו שינה ונמצא ישן כל הלילה. אבל אדם בא מן השדה, אם רגיל לקרות קורא, לשנות שונה וקורא ק"ש ומתפלל ואוכל פתו ומברך.

ויש ראשונים שפירשו, שאפילו כשיבא מן השדה קודם זמנה, אין לו לומר כיון שלא הגיע עדיין עונת זמן קריאת שמע אוכל ואשתה תחלה, אלא יש לו לקרות תחלה או לשנות עד יציאת הכוכבים ויקרא קריאת שמע ויתפלל. ע"ש. וכ"פ מרן בשלחן ערוך (סי' רלה ס"ב), אסור להתחיל לאכול חצי שעה סמוך לזמן קריאת שמע של ערבית.

ולפי זה היה אסור להתחיל לקדש חצי שעה לפני צאת הכוכבים שהוא תחלת זמן קריאת שמע. אלא שכיון שיש ראשונים שאומרים שתחלת זמן קריאת שמע הוא מפלג המנחה ולשיתם אלה שהתפללו ערבית יצאו כבר ידי חובת קריאת שמע דאורייתא, לכן כתבו האחרונים, המיקלים להתחיל לאכול חצי שעה לפני צאת הכוכבים יש להם על מה שסימכו. שהרי ספק דרבנן לקולא. ועוד יש להוסיף שבעצם איסור אכילה חצי שעה קודם קריאת שמע נחלקו בזה הראשונים.

להלכה, המקדש מבעוד יום, לאחר שהתפלל ערבית מפלג המנחה, מותר לו להתחיל לאכול אפילו תוך חצי שעה מצאת הכוכבים, אחר שקרא קריאת שמע קודם, שהרי יש אומרים שיצא ידי חובת קריאת שמע בזה, וספק איסור אכילה הוא מדרבנן והולכים בו להקל. אולם לענין קריאת שמע שהוא מהתורה ודאי שצריך לחזור ולקרות משיגיע זמנה.

חינוך ילדים הרב אהרן פרידמן

הכבוד העצמי שלנו

אם ה"כבוד" כשלעצמו הוא דבר שראוי לברוח הימנו, הרי שהכבוד העצמי, הוא דבר שכל אדם מחויב להצטייד בו כדי לחיות את חייו כאדם נורמלי המקובל בחברה, וגם כסייג מהרבה מדות רעות והתנהגויות שליליות. כבוד עצמי, הוא המפתח לפיתוחה של משמעת עצמית, והוא שבעצם תוחם את גבולות התנהגותנו. אנשים שאינם אוכלים את פיתם תוך כדי הליכה בשוק, נזהרים מכך, מחמת שהדבר נמצא מעבר לסף הכבוד העצמי שלהם. הם לא רוצים להיות "דומים לכלב", כפי שהגדירו חז"ל (קידושין מ). אנשים בעלי כבוד עצמי, נמנעים מ"ללכת מכות" בויכוח על מקום חניה – מה שמרשים לעצמם אנשים שאין להם כבוד עצמי...

הורים שמצטיירים בעיני הילדים כחסרי כבוד עצמי, לא יוכלו להטיל משמעת. אנשים שאין להם ערך – גם למלה שלהם אין ערך. גם אנחנו לא מעריכים אמירות של אנשים שאין אנו מעריכים. וכשרוצים שילד יעריך את הוריו, חייבים לדאוג לכך שהוא יראה בהם דמות חיובית ומכובדת הראויה להערכה.

אף אם נכון, שהורים אינם יכולים ליצור ריחוק ניכר בינם לבין ילדם והם מחויבים לחיות עמו בקרבה של ממש, הרי שעם זאת חשוב ליצור הבדלי מעמד ברורים, שימחישו תדיר את מקומו של האב מול הילד. ניתן לחיות קרוב עם הילדים ואף לשחק ולהתבדח איתם. הדבר אף חשוב ותורם לאווירה רגועה יוצרת אמון בבית. אך תמיד יש לזכור, שישנם גבולות בין מחלקת ההורים למחלקת הילדים.

אציין כאן כמה דברים שכיחים, שעל ההורים להיזהר בהם, מכיון שיש להם השפעה מרובה על הכבוד העצמי שהם מקרינים.

על ההורים להיזהר שלא לעשות מעשי טעות בנוכחות הילדים. גם כאשר רוצה האב להתפרק קצת ולצאת לטיול קצר עם ה"ילד הקטן" החבוי בתוכו, חשוב להקפיד ולשים לב למה שהוא עושה בנוכחות הילדים. ילד הרואה את אביו יורד לרמה נמוכה שאינה הולמת את מעמדו בעיניו, לא יחפש שום תירוץ או הסבר, אלא יפחית כתוצאה מתבקשת את מעמדו של האב בעיניו.

אם האב רוצה, למשל, לשיר ולרקוד בבית עם ילדיו, הדבר בעקרון אולי רצוי וחיובי. הוא אינו חייב להיות רציני ביותר כל הזמן. אדרבה, אווירה של שמחה בבית תתרום רבות לקשר ולקירבה המשפחתית. לעומת זה, אם האב, ברצונו להצחיק, מחקה מישוהו בלעג, בצורה שהילד יודע שאסור לעשות כך, דבר זה משפיל את מעמדו בעיני הילדים.

זכרו תמיד, שהחשיבה של ילדים קטנים עלולה להיות שונה בהרבה מכל מה שנדמה לנו, וכאשר אנו עושים משהו, יש לקחת בחשבון איך הם יראו ויפרשו את המעשה.

גם מחוץ לבית, חשוב שההורים יקפידו על התנהגות ההולמת את מעמדם כאנשים מוערכים ומקובלים בחברה. ילד שומר לעצמו את רשמיו מן הרחוב ומבית המדרש אודות אביו, והוא אינו שוכח אותם כשמגיעים הביתה. מי שנוהג "להרתיע את בית המדרש כקדירה" על כל טעות וליצור רעש מכל תלונה של מה בכך, יוצר לעצמו תדמית של אדם כוחני שאינו מתחשב באחרים, וילדו יתיישב בו.

הכלל העולה: שמרו על כבודכם העצמי – וישמרו ילדיכם על כבודכם כל מה שכתבנו במאמרים האחרונים על הטלת משמעת בצורה נחושה ותקיפה, אין בו משום סתירה לקשר טוב שעל ההורים לשמור עם ילדיהם, וכל זה אינו אמור לערער קשר עין זה. להיפך, כאשר ננהג עמו כהורים נעימים שיודעים לרדת לצרכיהם ולרמתם בשעת הצורך, ונתייחס לצרכיהם החומריים והנפשיים בהבנה ובמידת הרחמים, הם יהיו יותר ממושמעים לנו.

רגע חושבים

הרב אליהו רוסתמי

כח התפילה

ראשי תיבות תפילה פתרון ישיר לכל הבעיות, והמילה בעיה ראשי תיבות בורא עולם יפתור הכל.

ואיך הוא יפתור הכל, על ידי מטה הקסם שנקרא תפילה, שבכח התפילה אפשר לשדד כל מערכות הטבע בעולם.

אומר הפסוק ויעתר לו ה' ואומר רש"י "לו ולא לה, שאין דומה תפילת צדיק בן רשע לתפילת צדיק בן צדיק לפיכך לו ולא לה" למה רש"י חוזר על המילה לו ולא לה פעמים! וידוע שרש"י מסנן את המילים שלו וכשכתב את חיבורו אמר "מחקתי יותר מאשר כתבתי", ניפה את ביאורו ב"ג נפות! כל מילה שקולה.

מתרץ הגאון מוילנא שרש"י היה קשה לו מהגמרא (תענית כב), שחכמים שלחו שליחים לאבא חלקיה שיתפלל על הגשם, וכשראה שהם באו עלה עם אשתו לגג, וכל אחד עמד בזוית אחרת והתפללו על הגשמים והתקדרו שמים בעבים וירדו גשמי ברכה.

וכשירד הצדיק מהגג אמרו לו השליחים חזק וברוך. אבל ראינו כבוד הרב שהעננים באו מהכיוון של אשתך, למה לא באו מהכיוון שלך. אמר להם שהזכויות של אשתו יותר גדולות שנותנת לעני אוכל מוכן, והגברים נותנים כסף שיש בו טירחה מרובה.

יוצא שהכח של האשה גדול יותר ועכשיו נבין את רש"י ויעתר לו, שואל רש"י לו ולא לה? איך יתכן והרי זכות האשה גדולה יותר, עונה רש"י "שלא דומה תפילת צדיק בן רשע לתפילת צדיק בן צדיק, לפיכך לו ולא לה".

נפלא!

הרב אליהו רוסתמי מרצה באתרנו
להרצאות נוספות בקרו באתר 'שיבת אור דוד'

"ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו" ויעתר זה מלשון עתר שזה קלשון שהופך את התבואה וכך הצדיק הופך את מדת הדין למדת הרחמים.

ולכאורה קשה בפסוק שיש כאן קודם את הפתרון ואחר כך הבעיה. ויעתר יצחק לה' זה הפתרון, כי עקרה היא זה הבעיה. וצריך לומר להיפך קודם את הבעיה ואחר כך את הפתרון. יש בעיה של עקרות והרופא אומר "גברת, אין סיכוי להריון", אבל בתורה אין דבר כזה ויעתר יצחק לה', תדבר עם הבוס, מי שנותן הריון זה רק אלקים יש לו בלעדיות על המפתח ולא מסר אותו לשום מלאך. וכמו שכתוב "ויזכור אלקים את רחל ויפתח את רחמה", מי שסגר את הרחם הוא גם פותח. וכן "וה' פקד את שרה כאשר אמר".

ולעצם השאלה איך מופיע הפתרון לפני הבעיה, אומר רבינו בחיי אתה יודע למה באים הבעיות, כי לא מתפללים! וחושבים שאשה פונסה וילדים ואושר זה מובן מאליו!

זה שיצחק לא התפלל כמו שצריך עד היום זה הבעיה! זה שרבקה עקרה זה לא הבעיה, אלא שה' רואה שהאדם שאנן ומקבל את כל המתנות שלו כמובן מאליו, ולא מתפלל כמו שצריך, אומר אלקים אני אעשה לך בעיה כדי להביא אותך לתפילה! הגמרא (נדרים סד) אומרת למה האמהות הקדושות שלנו היו עקרות, והרי אנחנו רואים שכל ערביה פאטימה מכפר מוסמוס מביאה ארבע עשרה ילדים, ורחל ושרה ורבקה אמותינו הצדקניות שפירסמו את שם ה' בעולם צריכות להיות עקרות. אלא שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפילתן של צדיקים.

ולכאורה אם לא היו עקרות הן לא היו מתפללות? **אלא היו מתפללות אבל לא בדרגה ולא בעוצמה של אשה עקרה!**

הבעיה מגיעה מהשמים כדי שנפתח את הפה ונתפלל. ולכן תפילה זה

קבעת עיתים לתורה?

אור החיים הקדוש
פירוש אור החיים על התורה
בכל מוצ"ש בשעה 22:00

הדרשה השבועית

בכל יום רביעי בשעה 22:00
רחוב במכבים 108 בני ברק
ניתן לצפות באתר הישיבה Rabenu.com
ובערוצי הלוויין

שיעור שבועי
מוסר | יהדות | הלכה
בכל יום שני בשעה 20:00

חשוב לדעת!

ניתן לצפות בכל הדרשות של הרה"ג דניאל זר שליט"א באתר הישיבה "אור דוד" ובמגוון רחב של רבנים נוספים בכל הנושאים